

เอกสารประกอบการบรรยาย

วิชากฎหมายอาญา (ครั้งที่ ๔)

(มาตรา ๓๓๔ ถึง มาตรา ๓๖๖/๔)

เนติบัณฑิต สมัยที่ ๗๔

นายชยกมล เกษมสันต์ ณ อรุณยา

ฐานทำให้เสียหาย

มาตรา ๓๕๘ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำให้เสียหาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕๙ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๕๘ ได้กระทำต่อ

(๑) เครื่องกลหรือเครื่องจักรที่ใช้ในการประกอบกิจการหรืออุตสาหกรรม

(๒) ปศุสัตว์

(๓) ยวดยานหรือสัตว์พาหนะที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะหรือในการประกอบกิจการหรืออุตสาหกรรม หรือ

(๔) พืชหรือพืชผลของกสิกร

ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๐ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่ง
ทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่ง
แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๐ ทวิ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่ง
ทรัพย์สินตามมาตรา ๓๓๕ ทวิ วรรคหนึ่ง ที่ประดิษฐานอยู่ในสถานที่ตามมาตรา ๓๓๕ ทวิ วรรค
สอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๑ ความผิดตามมาตรา ๓๕๘ และมาตรา ๓๕๙ เป็นความผิดอันยอม
ความได้

การทำให้เสียหาย หมายถึง การทำให้ทรัพย์สินนั้นชำรุด แตกหัก บอบสลาย หรือการทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในทรัพย์สินอันเสื่อมเสียแก่เจ้าของ แม้ว่าความเสียหายนั้นจะไม่ถาวรจนแก้ไขไม่ได้ก็ตาม เช่น การถมบ่อที่คนอื่นขุดไว้(ฎ.๑๑๑๑/๒๕๐๔)หรือการขุดดินในที่ดินของผู้อื่นจนเกิดเป็นบ่อ(ฎ.๑๐๑๓/๒๕๐๔) โดยผู้กระทำจะต้องมีเจตนากระทำเพื่อทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย ดังนั้น การที่จำเลยเพียงแต่ถอนเสารั้วของโจทก์แล้วเอาไปกองไว้ เพื่อใช้ทางเดินตามที่เคยใช้เท่านั้น มิได้มีเจตนากระทำเพื่อทรัพย์สินของโจทก์เสียหายก็ไม่ใช่ความผิดฐานทำให้เสียหาย (ฎ.๗๐๕/๒๕๐๗ (ป))

การทำลาย หมายถึง การทำให้ทรัพย์สินนั้นหมดสภาพจากความเป็นทรัพย์สินเดิมไป โดยอาจทำลายทั้งหมดหรือเพียงแต่บางส่วนก็ได้ นอกจากนี้ยังรวมถึงการทำให้สูญหายไปด้วย เช่น เอารถของเขาไปเผาหรือกระแทกแก๊วน้ำแตก หรือไปรยข้าวเปลือกผสมยาพิษให้เปิดของผู้อื่นกินจนตายไปเกือบหมด (ฎ.๔๖๓/๒๕๓๖)

การทำให้เสื่อมค่า หมายถึง การทำให้ราคาของทรัพย์สินลดลง ทั้งนี้ต้องเป็นการกระทำต่อตัวทรัพย์สินเท่านั้น เช่น การนำเอาน้ำมันเครื่องคนละประเภทกับเครื่องยนต์ไปใช้เปลี่ยนถ่ายทำให้ประสิทธิภาพการทำงานของรถยนต์นั้นย่ำแย่และไม่สามารถขายได้ในราคาปกติ แต่ถ้าหากเพียงแต่เป็นการพูดว่ารถยนต์มีประสิทธิภาพไม่ดีย่อมไม่ใช่ความหมายตามมาตรฐาน

การทำให้ไร้ประโยชน์ หมายถึง การทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้การไม่ได้ แม้ว่าตัวทรัพย์สินนั้นยังคงสภาพอยู่ เช่น การปล่อยลมล้อรถจนแบนไม่สามารถวิ่งไปได้

ข้อสังเกต

- ความผิดตามมาตรา ๑๔๒ ในกรณีที่ทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใดๆ อันเจ้าพนักงานได้ยึดรักษาไว้แล้ว บัญญัติถึงการกระทำที่ว่า ซ่อนเร้น เอาไปเสีย ทำให้สูญหายไว้ด้วย ซึ่งการทำให้สูญหายนั้นอาจมีความหมายรวมถึงการทำลายอยู่ในตัว แต่การซ่อนเร้นและการเอาไปเสียไม่ได้บัญญัติไว้ในความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินด้วย นอกจากนี้มาตราดังกล่าวไม่บัญญัติถึงการกระทำเกี่ยวกับการทำให้เสื่อมค่า

- ความผิดฐานนี้ต้องเป็นการกระทำต่อทรัพย์สินของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ซึ่งเป็นไปได้ทั้งสิ่งหามิทรัพย์สินและอสังหาริมทรัพย์ แต่ไม่รวมถึงสิทธิต่างๆที่เกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น

ฎ.๑๖๖/๒๕๐๙ ที่ดินไม่มีโฉนดแม่เจ้าของไม่มีกรรมสิทธิ์ แต่ถือว่าผู้ครอบครองมีฐานะและสิทธิอย่างเจ้าของ และเป็นเจ้าของต้นยางและน้ำยางในที่ดินนั้น ใครมาขุดดินก็เป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน

- ทรัพย์สินที่ผู้อื่นปลูกสร้างหรือทำไว้ในที่สาธารณะก็ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่มีเจ้าของ

ฎ.๑๑๕๕/๒๕๒๐ จ. ปลูกข้าวในหนองสาธารณะ จ. อ้างสิทธิครอบครองไม่ได้ จำเลยมีสิทธิใช้หนองนาได้เทียบเท่ากับ จ. แต่จำเลยนำเรือไปตัดใบบัวซึ่งอยู่บนนกับต้นข้าวทำให้ต้นข้าวเสียหาย เป็นการเห็นผลตามมาตรา ๕๙ จึงมีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินตามมาตรา ๓๕๙

ฎ.๑๘๒๘/๒๕๒๓ ที่ดินของจำเลยมีถนนคอนกรีตเป็นการจำยอมแก่ที่ดินของโจทก์ออกสู่ทางสาธารณะ จำเลยหรือถนนทำให้การจำยอมเสียหาย โจทก์ไม่ใช่เจ้าของรวมในภารยทรัพย์สิน ถนนในที่ดินเป็นของจำเลยไม่ใช่ทรัพย์สินของโจทก์หรือโจทก์เป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย โจทก์ไม่ใช่ผู้เสียหายที่จะฟ้องได้ตามมาตรา ๓๕๘

- การซ่อนเร้นหรือการใช้ทรัพย์สินทั้งหมดไปตามสภาพของการใช้ทรัพย์สินไม่เป็นการกระทำตามความหมายของมาตรา ๓๓ เช่น การเอาตัวภาพยนตร์ไปซ่อนจนหมดอายุหรือเลยเวลาเข้าชม การนำรถจักรยานยนต์ของผู้อื่นไปใช้จนน้ำมันหมด เป็นต้น เพราะไม่ใช่การกระทำต่อวัตถุที่เป็นตัวทรัพย์สินนั้นนั่นเอง

ฎ. ๘๔๕/๒๕๔๓ จำเลยทั้งสี่ร่วมกันรื้อถอนเสารั้วและลวดหนามของโจทก์ร่วมที่กั้นแนวเขตที่ดินก็เพื่อก่อสร้างรั้วกำแพงอิฐบล็อก ซึ่งมั่นคงถาวรและใช้ประโยชน์ได้มากกว่า แทนรั้วลวดหนามที่สร้างมานานและมีสภาพเก่า เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ร่วมกันของจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และโจทก์ร่วม โดยโจทก์ร่วมได้ประโยชน์จากการใช้รั้วใหม่มากกว่ารั้วลวดหนามเดิม การรื้อถอนเสารั้วและลวดหนามจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ ก็ได้กระทำอย่างระมัดระวัง ไม่ทำให้ได้รับความเสียหาย ทั้งเมื่อรื้อถอนแล้วก็นำเสารั้วและลวดหนามซึ่งยังมีสภาพที่โจทก์ร่วมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อีกไปกองไว้ให้โจทก์ร่วม การกระทำของจำเลยทั้งสี่มิได้ทำให้เสารั้วและลวดหนามของโจทก์ร่วมเสียหาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ จึงไม่เป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน

- หากมีการทำความผิดโดยที่มีลักษณะตัดกรรมสิทธิ์จากเจ้าของแล้ว แม้จะทำให้เสียหายอีกก็ไม่ผิดฐานนี้ เช่น เมื่อกระทำผิดลักเอาเปิดของผู้เสียหายมา ต่อมาฆ่าเพื่อแกลง ไม่ผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน (ฎ. ๒๓๕/๒๕๔๖) นอกจากนี้แม้อาจมีการทำให้เสียหายแต่เนื่องจากเป็นขั้นตอนวิธีการแยกทรัพย์สินเพื่อเอาทรัพย์สินไปก็ไม่ผิดฐานนี้ เช่น จำเลยตัดเอาต้นไม้ของผู้เสียหายไป ผิดฐานลักทรัพย์สิน (ฎ. ๕๔๒๗/๒๕๖๑, ฎ. ๑๑๖๓/๒๕๖๒) อย่างไรก็ตามความผิดฐานนี้กับฐานลักทรัพย์สินก็อาจเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบทได้ เช่น จำเลยงัดตู้โทรศัพท์เพื่อเอาเหรียญในตู้โทรศัพท์ ผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและฐานลักทรัพย์สิน (ฎ. ๘๗๒๒/๒๕๔๖)

ฎ.๑๐๓๑๙/๒๕๕๘ การที่จำเลยทั้งสามร่วมกันนำยาฆ่าแมลงใส่ในผลมะละกอให้ข้างกิน ข้างได้รับสารพิษทำให้ล้มลงกับพื้น ขณะที่ยังไม่ถึงแก่ความตายจำเลยทั้งสามร่วมกันใช้เลื่อยเหล็กตัดง่าข้าง เป็นเหตุให้ข้างได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็นและถึงแก่ความตายในเวลาต่อมา แล้วจำเลยทั้งสามร่วมกันลักง่าข้างไปโดยใช้รถยนต์เป็นยานพาหนะเพื่อสะดวกแก่การกระทำความผิด การพาทรัพย์นั้นไปและให้พ้นจากการจับกุม จำเลยทั้งสามจึงมีความผิดฐานร่วมกันทำให้เสียทรัพย์ ร่วมกันฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็น และร่วมกันลักทรัพย์โดยใช้ยานพาหนะ แต่การกระทำความผิดมุ่งประสงค์เพื่อลักง่าข้างเป็นสำคัญ จึงเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ต้องลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ (๑) (๗) วรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๓๖ ทวิ ซึ่งเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุดเพียงบทเดียวตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐

- หากผู้กระทำมีอำนาจที่จะกระทำให้ทรัพย์นั้นเสียหายได้ก็ไม่ถือว่าเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ เช่น เจ้าของกรรมสิทธิ์มีสิทธิติดตามและเอาทรัพย์ของตนกลับคืนมา เจ้าพนักงานมีอำนาจในการยึดทรัพย์ กรณีที่มีการป้องกันสิทธิตามมาตรา ๖๘ หรือกรณีที่ยังเหตุว่าจำเป็นตามมาตรา ๖๗

ฎ.๖๙๙๙/๒๕๐๒ พนักงานป่าไม้บอกให้รถยนต์บรรทุกไม้ซึ่งบรรทุกไม้ผิดกฎหมายหยุด แต่คนขับรถไม่หยุด พนักงานป่าไม้จึงยิงยางที่ล้อแตกเพื่อให้รถหยุดจะจับกุมคนร้ายและไม้ซึ่งมีไว้ผิดกฎหมายตามอำนาจ โดยใช้วิธีเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องการจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๓ แล้ว การกระทำไม่เป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์

ฎ.๑๐๙๗/๒๕๐๗ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้เจ้าของอาคารหรือถอนอาคารที่นายช่างตรวจพบว่าไม่มั่นคงแข็งแรงหรือไม่ปลอดภัยได้ หากเจ้าของอาคารไม่ปฏิบัติตามหรือไม่อุทธรณ์คำสั่งต่อคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์เกี่ยวกับการก่อสร้างอาคารภายใน ๑๕ วัน เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นก็มีอำนาจหรือถอนอาคารนั้นได้ การที่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นหรือถอนอาคารจึงเป็นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยชอบ ไม่มีมูลความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์

- องค์ประกอบภายในเรื่องเจตนา

ฎ. ๑๘๔๖/๒๕๐๐ (ป) กิ่งจิวของโจทก์รุกล้ำเข้าไปเหนือที่ดินของจำเลย เป็นการละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๕ ประกอบด้วยมาตรา ๔๒๐ จำเลยต้องบอกกล่าวก่อนตามมาตรา ๑๓๔๗ จึงจะตัดได้ การที่จำเลยตัดกิ่งจิวนั้นโดยไม่บอกกล่าวโจทก์ก่อนจะมีความผิดทางอาญาหรือไม่ต้องพิจารณาถึงเจตนาของจำเลยอีกชั้นหนึ่ง การที่จำเลยเพียงแต่กระทำการป้องกันกรรมสิทธิในทรัพย์สินของตนตามที่กฎหมายอนุญาตให้ทำได้โดยทั่วไป แต่มิได้ปฏิบัติให้ครบถ้วนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติไว้ ยังไม่มีเจตนากระทำผิดทางอาญา

เจตนาย่อมถึงเห็นผลว่าทำให้เสียทรัพย์ก็มีได้ เช่น การทอดแหจับปลาในนาทำให้ข้าวในนาเสียหาย (ฎ. ๔๖๑/๒๔๗๘) อย่างไรก็ตามแม้การกระทำโดยไม่มีเจตนาจะไม่ใช่ความผิดฐานนี้ แต่อาจเป็นความผิดฐานอื่นได้ เช่น การปล่อยปลาละเลยให้สัตว์เข้าในสวน ไร่ หรือนาของผู้อื่นตามมาตรา ๓๙๕

เหตุฉกรรจ์

๑. มาตรา ๓๕๙

การประกอบกสิกรรมตาม (๑) หมายถึง การเพาะปลูก ทำนาทำสวน ทำไร่ แต่ไม่รวมถึงการเลี้ยงสัตว์ ปศุสัตว์ตาม (๒) หมายถึง สัตว์สี่เท้าที่เลี้ยงเพื่อเป็นอาหาร เช่น โค กระบือ แพะ แกะ สุกร (ฎ. ๒๐๔๖/๒๕๑๕) ส่วนยวดยานพาหนะตาม (๓) นั้น เป็นยานพาหนะที่ใช้ขนส่งทั้งทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศ สำหรับสัตว์พาหนะ เช่น ช้าง ม้า โดยไม่ต้องคำนึงว่าการใช้ดังกล่าวจะมีค่าจ้างหรือค่าตอบแทนหรือไม่

พืชหรือพืชผลของกสิกรรมตาม (๔) หมายถึง พืชหรือพืชผลที่ปลูกในการกสิกรรมของกสิกร

ฎ. ๗๐๑/๒๕๐๕ ต้นนุ่นและต้นมะม่วงหิมพานต์ซึ่งผู้เสียหายผู้เป็นกสิกรด้วยการทำนาปลูกไว้เฉยๆตามแนวเขต และจำเลยถอนทำลายเสียนั้นจะฟังว่าเป็นพืชหรือพืชผลในการกสิกรรมของผู้เสียหายตามมาตรา ๓๕๙ ไม่ได้

ฎ.๒๕๖๐/๒๕๒๗ ต้นมะพร้าวของผู้เสียหายที่ถูกจำเลยฟันปลุกอยู่ในสวนตามแนวเขตที่ดินของผู้เสียหายรวมกับต้นมะพร้าวอื่นเป็นแนวเดียวกัน เมื่อไม่ปรากฏว่าผู้เสียหายมีอาชีพอะไรและสวนดังกล่าวของผู้เสียหายเป็นสวนมะพร้าวโดยเฉพาะหรือสวนไม้เบญจพรรณ จึงฟังไม่ได้ว่าต้นมะพร้าวที่ถูกฟันนั้นเป็นพืชที่ปลูกในการกสิกรรมของผู้เสียหาย

ฎ.๖๔๓๗/๒๕๕๖ จำเลยทำทำนบกั้นในลำห้วยนาเพื่อต้องการกักเก็บน้ำเอาไว้ใช้ใน ช่วงฤดูแล้ง เป็นการกระทำที่ห่างไกลเกินความประสงค์ของเรื่องทำให้เสียทรัพย์ จำเลยมิได้มีเจตนา กระทำเพื่อให้เครื่องกลหรือเครื่องจักรที่ใช้ในการประกอบกสิกรรมและพืชผลของโจทก์ร่วมซึ่ง เป็นกสิกรเสียหาย และมีได้มีเจตนากระทำเพื่อให้เกิดอุทกภัยอันเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ โจทก์ร่วมหรือบุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของโจทก์ร่วมหรือผู้อื่น ทั้งความผิดตามมาตรา ๒๒๘ จะต้องมีเจตนาให้เกิดอุทกภัยโดยตรง จะเอาการเห็นผลของการกระทำตามมาตรา ๕๙ วรรคสองมาใช้ไม่ได้ การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๒๒๘,๓๕๙ (๑) (๓)

๒. มาตรา ๓๖๐ ทวิ คือ การกระทำต่อ**ทรัพย์**อันเป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนา หรือส่วนหนึ่งส่วนใด ที่เป็นที่สักการะบูชาของประชาชนหรือเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ ที่ ประดิษฐานใน**สถานที่**ได้แก่ วัด สำนักสงฆ์ สถานที่อันเป็นที่เคารพในทางศาสนา โบราณสถาน อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน สถานที่ราชการ หรือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ฐานทำให้เสียทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์

มาตรา ๓๖๐ มิใช่บทเพิ่มโทษของมาตรา ๓๕๘ แต่เป็นบทบัญญัติต่างหากที่เน้นความสำคัญของตัวทรัพย์สิน โดยไม่คำนึงว่าเป็นทรัพย์สินของบุคคลใด ทั้งนี้เป็นการกระทำต่อทรัพย์สินที่ไม่มีเจ้าของก็ได้ เช่น บ้ายบอกลีโอนองนำสาธารณะ (ฎ.๑๑๙๖/๒๕๑๘)

ทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์มีความหมายเดียวกับมาตรา ๓๓๕ (๑๐) เช่น โทรมศพที่สาธารณะ ถนนทางเดินสาธารณะ ศาลาริมทาง อย่างไรก็ตามสาธารณสมบัติของแผ่นดินมิใช่ทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์เสมอไป ที่ทำการของสถานราชการไม่ใช่ทรัพย์สินตามความหมายนี้

ฎ.๑๑๑๓/๒๕๑๖ สถานีตำรวจเป็นสำนักราชการบ้านเมืองซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ (๓) ป่าเป็นทรัพย์สินประเภทที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะไม่ใช่ทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ จำเลยทำให้สถานีตำรวจเสียหายย่อมไม่ผิดตามมาตรา ๓๖๐ คงผิดมาตรา ๓๕๘

ฎ.๓๐๒๔/๒๕๕๖ ทางหรือถนนซึ่งเป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันอันจะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๓๐๔ (๒) ย่อมต้องเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน มิได้หมายความว่ารวมถึงทางหรือถนนอันเป็นทรัพย์สินของเอกชนหรืออยู่ในที่ดินของเอกชน เว้นเสียแต่เจ้าของที่ดินซึ่งเป็นเอกชนจะได้อุทิศให้เป็นทางสาธารณประโยชน์แล้ว จำเลยใช้ทางพิพาทเข้าไปทำนาตามฤดูกาลในลักษณะของกรรมวิเศษ มิใช่เป็นการใช้สัญจรไปมาตามปกติของพลเมืองหรือประชาชนหมู่มาโดยทั่วไป ดังนั้น แม้จำเลยทั้งสองใช้รถไถเกอรรูกถ้ำถนนหรือทางพิพาทเสียหายและไร้ประโยชน์ การกระทำก็ไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๐

•
ฎ.๘๑๔๐/๒๕๔๑ จำเลยบุกรุกยึดถือครอบครองที่ดินสาธารณประโยชน์และได้แผ้วถาง
ที่ดินดังกล่าวใช้ทำไร่ ทำให้บุคคลอื่นทั่วไปไม่สามารถใช้ประโยชน์จากหนองน้ำ อันเป็น
สาธารณประโยชน์ในสวนที่จำเลยบุกรุกยึดถือครอบครอง เป็นการทำให้หนองสาธารณะนั้นไร้
ประโยชน์ แม้เป็นเพียงบางส่วน ก็เป็นความผิดฐานทำให้เสียหายที่ใช้หรือมีไว้เพื่อ
สาธารณประโยชน์แล้ว

ฎ.๒๐๖๘/๒๕๔๓ จำเลยก่อสร้างระเบียบรูกกล้าทางเดินเท้าโดยทำพื้นเป็นคอนกรีตเสริม
เหล็กและมีหลังคาอะลูมิเนียมปกคลุม เป็นการยึดถือครอบครองและทำให้เสียหายทำให้ไร้
ประโยชน์ซึ่งทางเดินเท้า เป็นความผิดฐานยึดถือครอบครองที่ดินของรัฐซึ่งเป็นสาธารณสมบัติ
ของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ร่วมกัน และฐานทำให้เสียหายที่ใช้และมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์
ตามมาตรา ๓๖๐

ข้อสังเกต ความผิดในหมวดนี้ยอมความได้เฉพาะกรณีตามมาตรา ๓๕๘ และมาตรา
๓๕๙ เท่านั้น

ฐานบุกรุก

มาตรา ๓๖๒ ผู้ใดเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น เพื่อถือการครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือเข้าไปกระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของเขาโดยปกติสุข ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๓ ผู้ใดเพื่อถือเอาอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเป็นของตนหรือของบุคคลที่สาม ยักย้ายหรือทำลายเครื่องหมายเขตแห่งอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๔ ผู้ใดโดยไม่มีเหตุอันสมควร เข้าไปหรือซ่อนตัวอยู่ในเคหสถาน อาคารเก็บรักษาทรัพย์หรือสำนักงานในความครอบครองของผู้อื่น หรือไม่ยอมออกไปจากสถานที่เช่นนั้นเมื่อผู้มีสิทธิที่จะห้ามมิให้เข้าไปได้ไล่ให้ออก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๕ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๖๒ มาตรา ๓๖๓ หรือมาตรา ๓๖๔ ได้กระทำ

(๑) โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย

(๒) โดยมีอาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป หรือ

(๓) ในเวลากลางคืน

ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้ง

ปรับ

มาตรา ๓๖๖ ความผิดในหมวดนี้ นอกจากความผิดตามมาตรา ๓๖๕ เป็นความผิดอันยอมความได้

ความผิดฐานบุกรุกนั้น มี ๓ ประเภท คือ

๑. การเข้าไปเพื่อถือครองการครอบครอง (แย่งการครอบครอง) ซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นจะต้องมีเจ้าของหรือผู้ครอบครอง (ฎ.๒๗๑๘/๒๕๓๘) หรือการไปกระทำการรบกวนการครอบครองโดยปกติสุข (รบกวนสิทธิ) ซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าของ เช่น ผู้เช่าอาจถูกเจ้าของคือผู้ให้เช่ารบกวนการครอบครองได้ (ฎ.๑/๒๕๑๒)

- การเข้าไปหมายถึง ตัวหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของผู้กระทำได้ล่วงล้ำเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ เช่น การเอื้อมมือเข้าไปกระชาก (ฎ.๒๘๖๘/๒๕๔๐) ซึ่งมีความหมายแตกต่างจากมาตรา ๓๓๕ (๘) ที่ผู้กระทำต้องเข้าไปทั้งตัว หากไม่มีการเข้าไป เช่น กระทำการใช้ขวิดขวางและใช้มีดฟันประตู ย่อมขาดองค์ประกอบความผิดฐานบุกรุก (ฎ.๓๕๒๓/๒๕๔๑)

นอกจากนี้ศาลฎีกาวินิจฉัยถึงว่าการเข้าไปกระทำการอันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์โดยปกติสุขนั้น รวมถึงการที่ไม่มีการล่วงล้ำเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์เลย

ฎ.๑/๒๕๑๒ การที่จำเลยใช้ไม้กระดานตีขวานทุบประตูห้องที่โจทก์ครอบครองในขณะที่ตัวไม่อยู่และปิดห้องไว้ทำให้โจทก์เข้าอยู่ในห้องไม่ได้ เป็นการล่วงล้ำเข้าไปในอำนาจการครอบครองของโจทก์โดยปกติสุขตามความหมายแห่งบทกฎหมายมาตรา ๓๖๒ แล้ว (ฎ.๒๐๒๔/๒๕๓๗, ฎ.๕๕๘๘/๒๕๓๗)

ฎ. ๓๖๓/๒๕๑๘ โจทก์เช่าบ้านของ ส. ต่อมาถูก ส. ฟ้องขับไล่ ศาลล่างทั้งสองพิพากษาขับไล่โจทก์ แต่โจทก์ก็ได้รับทราบคำสั่งของศาลที่ให้ออกจากบ้านใน ๑ เดือน โจทก์ฎีกา ระหว่างฎีกาโจทก์ไปต่างจังหวัดใส่กุญแจบ้านและฝากเพื่อนบ้านให้ดูแล จำเลยที่ ๑ สามมี ส. ให้จำเลยที่ ๒ ตัดหัวรั้วกุญแจบ้านออกและให้จำเลยที่ ๒ เข้าไปอาศัย เมื่อโจทก์ยังไม่ทราบคำสั่ง โจทก์ยังมีสิทธิอยู่ในบ้านพิพาทซึ่งโจทก์ยังมีสิทธิครอบครอง จำเลยเป็นผู้ใช้ให้บุกรุกผิดตามมาตรา ๓๖๒, ๘๔

- อสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นตามมาตรา ๓๖๕ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เป็นทรัพย์สินที่มีการครอบครองได้ เนื่องจากผู้กระทำต้องมีเจตนาพิเศษที่จะเข้าถือการครอบครอง จึงต้องเป็นทรัพย์สินที่มีรูปร่างเท่านั้น

ฎ. ๕๓๖๒/๒๕๓๙ จำเลยครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่พิพาทซึ่งเป็นที่ดินที่อยู่ในบังคับห้ามโอน จึงไม่อาจสละหรือโอนการครอบครองให้แก่ผู้อื่นได้ การที่จำเลยทำสัญญาเช่าที่ดินในพื้นดินและทำสัญญาจะซื้อจะขายให้แก่โจทก์ร่วมมีผลเป็นการโอนการครอบครองที่ดินพิพาทให้แก่โจทก์ร่วมภายในกำหนดเวลาห้ามโอนจึงไม่มีผลตามกฎหมาย โจทก์ร่วมไม่มีสิทธิครอบครองที่ดินพิพาท การที่จำเลยจ้างบุคคลอื่นเข้าไปไถ่ปรับพื้นที่และล้อมรั้วที่ดินพิพาทจึงไม่เป็นความผิดฐานบุกรุก (ฎ. ๖๐๐๖/๒๕๖๑)

อสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นนั้นไม่รวมถึงสาธารณสมบัติของแผ่นดิน (ฎ. ๑๖๙๒/๒๕๓๒, ฎ. ๕๖๑๖/๒๕๓๙, ฎ. ๔๓๑๖/๒๕๕๐, ฎ. ๑๑๖๓/๒๕๖๒)

ฎ. ๗๗๔๒/๒๕๔๘ ที่ดินพิพาทเป็นเพียงทรัพย์สินของแผ่นดิน มิใช่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้น เมื่อเทศบาลตำบลน้ำพองซึ่งได้รับอนุญาตจากกรมธนารักษ์ให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินพิพาทมีหนังสือแจ้งให้จำเลยออกจากที่ดินพิพาท จำเลยได้รับหนังสือดังกล่าวแล้วไม่ยอมออกไปจากที่ดินพิพาท การกระทำของจำเลยจึงเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ซึ่งอยู่ในความดูแลของเทศบาลตำบลน้ำพองโดยปกติสุข เป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๕ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖๒

•
ฎ.๑๑๖๓/๒๕๖๒ ที่เกิดเหตุเดิมเป็นทางน้ำของแม่น้ำนครนายก เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ต่อมาตื้นเขินขึ้นเพราะเกิดจากปริมาณน้ำในแม่น้ำลดลง จึงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๔ (๒) และมีไร่ที่งอกเพราะมีไร่ที่ดินที่งอกออกไปจากริมตลิ่งของที่ดินผู้เสียหาย ตามธรรมชาติ ความผิดฐานบุกรุกตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๕ (๒) ประกอบมาตรา ๓๖๒ **กฎหมายมุ่งประสงค์จะลงโทษผู้ที่บุกรุกเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเท่านั้น** ไม่ใช่บทบัญญัติที่จะลงโทษผู้ที่บุกรุก

สาธารณสมบัติของแผ่นดินแต่อย่างใด จำเลยทั้งสองบุกรุกที่ดินอันเป็นสาธารณประโยชน์ของแผ่นดิน ดังกล่าว การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงไม่เป็นความผิดฐานบุกรุก

- การเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นนั้น ผู้กระทำต้องมีเจตนาพิเศษ คือเพื่อถือการครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน แต่การเข้าไปกระทำกรใด ๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของเขาโดยปกติสุขไม่จำต้องมีเจตนาพิเศษ

การรบกวนการครอบครอง เช่น จำเลยใช้คนขับรถยนต์บรรทุกดินบุกรุกผ่านที่ดินของโจทก์ร่วม ไปถมที่ดินอีกแปลงหนึ่ง (ฎ.๑๓๓๙/๒๕๒๒) จำเลยซึ่งเป็นบุตรเจ้าของโรงเรียนไม่มีหน้าที่อันใดในโรงเรียนไปยื่นอยู่หน้าห้องขาดขวางการประชุมครู (ฎ.๒๕๖๖/๒๕๒๕)

- ลักษณะการรบกวนการครอบครองนี้อาจกระทำโดยเจ้าของก็ได้ เพราะกฎหมายมุ่งคุ้มครองการครอบครองอสังหาริมทรัพย์

ฎ.๓๖๓๓/๒๕๖๒ แม้ประตูชั้น ๒ จะอยู่ในความครอบครองของจำเลยหรือไม่ก็ตาม จำเลยก็ไม่มีอำนาจโดยผลการที่จะปิดล็อกประตูชั้น ๒ ซึ่งเป็นทางเข้าออกทางเดียวทำให้โจทก์และพนักงานไม่สามารถเข้าไปยังชั้น ๓ และชั้น ๔ ของอาคารพิพาทได้ การกระทำจึงเป็นการล่วงล้ำเข้าไปในอำนาจการครอบครองของโจทก์ ถือได้ว่าจำเลยเข้าไปกระทำการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของโจทก์โดยปกติสุขแล้ว

- หากมิใช่กรณีที่รบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์โดยตรง จะไม่มีความผิดตามมาตรานี้ แต่อาจมีความผิดตามมาตราอื่นได้ เช่น การเข้าไปด่าผู้อื่นในบ้านของเขา ไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๒ แต่เป็นการเข้าไปในเคหสถานโดยไม่มีเหตุอันสมควรอันเป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๔ (ฎ.๘๘๓๒/๒๕๕๙) จำเลยถืออาวุธมีดเข้าไปแทงผู้ตายในห้องพักของผู้ตาย การกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานบุกรุกเข้าไปในเคหสถานของผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันสมควรตามมาตรา ๓๖๔ มิใช่เป็นความผิดฐานบุกรุกเพื่อเข้าไปรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นโดยปกติสุขตามมาตรา ๓๖๒ (ฎ.๔๒๗๕/๒๕๖๒)

- ความผิดมาตรานี้สำเร็จเมื่อมีการเข้าไป

ฎ.๒๒๕๓/๒๕๓๑ จำเลยเข้าไปปักเสาและปลูกต้นมะขามในที่ดินของโจทก์เพื่อถือการครอบครองที่ดินของโจทก์ ดังนั้นความผิดฐานบุกรุกได้เกิดขึ้นและสำเร็จแล้วเมื่อจำเลยเข้าไปกระทำการดังกล่าว ส่วนการครอบครองที่ดินต่อมาเป็นเพียงผลของการบุกรุก การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดต่อเนื่องตราบเท่าที่จำเลยยังถือการครอบครองที่ดินของโจทก์

ดังนั้น หากสำเร็จตั้งแต่กลางวันแม้จะครอบครองต่อมาถึงกลางคืนก็ไม่ผิดตามมาตรา ๓๖๕ (๓) (ฎ.๑๖๖๒/๒๕๔๒ (ป))

ข้อสังเกต กรณีบุกรุกที่ดินมือเปล่า ถ้าผู้เสียหายไม่ได้ฟ้องขับไล่ภายใน ๑ ปีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๗๕ ย่อมหมดสิทธิฟ้องคดีเพื่อเอาคืนซึ่งการครอบครอง สิทธิครอบครองในที่ดินย่อมสิ้นสุดลง การที่จำเลยเข้าครอบครองที่ดินภายหลังจากที่สิทธิครอบครองที่ดินสิ้นสุดลงแล้วจึงไม่เป็นความผิดฐานบุกรุก (ฎ.๒๑๓๗/๒๕๓๐)

- ต้องมีเจตนารบกวการครอบครอง

ฎ.๑๒๔๕/๒๕๖๑ จำเลยเข้าไปในคลินิกในเวลาเปิดทำการและถ่ายภาพในห้องตรวจรักษาคนไข้ เพราะต้องการสอบถามถึงสาเหตุที่แย่งลูกค้าไปจากคลินิกของจำเลย แต่เมื่อพนักงานรักษาความปลอดภัยมาไล่ให้ออก จำเลยก็ออกไปทันที ไม่ถือเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นโดยปกติสุข ไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๒

๒. การยักย้ายหรือทำลายเครื่องหมายเขต ตามมาตรา ๓๖๓

ยักย้าย คือการทำให้เคลื่อนที่ ส่วนทำลาย คือทำให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้โดยมีเจตนาพิเศษเพื่อถือเอาอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นมาเป็นของตนหรือของบุคคลที่สาม

เครื่องหมายเขตแห่งอสังหาริมทรัพย์ หมายถึง สิ่งที่แสดงถึงสิทธิแห่งอสังหาริมทรัพย์ เช่น หมุดที่ดินของเจ้าพนักงาน แนวเขตตามธรรมชาติ (ต้นไม้ แนวคันนา คูน้ำ) แต่ไม่รวมถึงหลักที่ปักชั่วคราวในการทำแผนที่พิพาทหรือสังเขปเพื่อประโยชน์แห่งการบังคับคดี (ฎ.๒๘๖๑/๒๕๑๗, ฎ.๔๗๒๓/๒๕๒๙)

๓. บุกรุกเคหสถาน อาคารฯ สำนักงานโดยไม่มีเหตุอันสมควร ตามมาตรา ๓๖๔

การเข้าไปตามมาตรานี้เนื่องจากบัญญัติว่าเข้าไปหรือซ่อนตัว จึงต้องแปลความว่าเป็นการเข้าไปทั้งตัวอันเป็นการแตกต่างจากกรณีมาตรา ๓๖๒ ดังนั้น การที่นำส่วนหนึ่งของร่างกาย เช่น เพียงแค่เอานิ้วแหย่เข้าไปในรอยแตกของรั้วบ้านจึงไม่น่าจะมีความผิดตามมาตรา ๓๖๔ (เทียบ ฎ.๒๑๓๘/๒๕๓๗)

นอกจากนี้ถ้าเป็นการเข้าไปในอาคารเก็บรักษาทรัพย์หรือสำนักงาน หมายความว่าเฉพาะเข้าไปในตัวอาคารสถานที่เท่านั้น หากเป็นเพียงการเดินอยู่ที่ถนนในเขตอาคารเก็บสินค้าย่อมไม่มีความผิดตามมาตรา ๓๖๔ (ฎ.๑๑๑๓/๒๕๑๐)

สำหรับการซ่อนตัวก็มีความหมายเช่นเดียวกันว่าบุคคลนั้นอยู่ทุกส่วนของร่างกาย แม้การเข้าไปในร้านโดยได้รับอนุญาต แต่การออกมายืนอยู่ที่บันไดในร้านระหว่างชั้น ๓ กับชั้นที่ ๔ เพื่อคอยเวลาและหาโอกาสก่อเหตุร้าย เป็นการเข้าไปซ่อนตัวอยู่ในเคหสถานของผู้อื่นและเมื่อสบโอกาสก็ก่อเหตุร้ายขึ้น ถือได้ว่าจำเลยเข้าไปซ่อนตัวอยู่ในเคหสถานของโจทก์ร่วมโดยไม่มีเหตุอันสมควร (ฎ.๓๕๓๔/๒๕๔๕)

- การไม่ยอมออกเมื่อผู้มีสิทธิห้ามมิให้เข้าไปได้ไล่ให้ออก ซึ่งคือผู้ครอบครองหรือเจ้าของสถานที่นั้น

ฎ.๒๒๕๗/๒๕๒๔ ผู้เช่าซึ่งอยู่ในสถานที่เช่าต่อไปทั้งๆที่สัญญาเช่าหมดอายุแล้ว แม้ผู้ให้เช่าบอกให้ออกแต่ไม่ยอมออกก็ไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๔ เพราะผู้ให้เช่าจะไล่ออกเองไม่ได้ ต้องฟ้องร้องบังคับโดยใช้อำนาจทางศาล

- เคหสถาน ตามมาตรา ๑(๔) หมายความว่าที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น เรือน โรง เรือ หรือแพซึ่งคนอยู่อาศัย และให้หมายความรวมถึงบริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วยจะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม ซึ่งมีความแตกต่างจากอาคารเก็บรักษาทรัพย์หรือสำนักงานที่ไม่รวมถึงบริเวณของสถานที่ดังกล่าว

การเข้าไปในสถานที่โดยเจ้าของยินยอม หรือแม้จะไม่ยินยอมแต่เข้าไปโดยมีเหตุอันสมควรไม่ถือว่าเป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๔ จำเลยเข้าไปในบ้านของผู้เสียหายที่ ๑ เพราะต้องการจะไปหา ส. ซึ่งเป็นภริยาและบุตรของจำเลยซึ่งพึ่งคลอดจาก ส. แม่ ม. จะห้ามมิให้เข้าบ้านโดยอ้างว่า ส. ไม่อยู่ จำเลยก็ไม่ยอมฟังเพราะจำเลยไม่เชื่อ เข้าไปในบ้านของผู้เสียหายที่ ๑ จึงมีเหตุสมควรเพื่อต้องการไปหาภริยาและบุตรของจำเลย ไม่มีความผิดฐานบุกรุก (ฎ.๖๕๐๖/๒๕๔๒) การเข้าไปเพื่อทวงค่าแรงให้แก่บุตรชายเป็นการเข้าไปโดยมีเหตุอันควร (ฎ.๒๕๔๙/๒๕๓๒)

• แม้ผู้ที่อนุญาตให้เข้าไปได้เป็นเพียงผู้อาศัยก็ไม่มีคามผิดเช่นเดียวกัน

ฎ.๕๑๗๗/๒๕๔๙ จำเลยเข้าไปในบ้านผู้เสียหายโดยการเชิญชวนของ ส. บุตรสาวของผู้เสียหาย แม้ผู้เสียหายจะมีได้อนุญาตให้จำเลยเข้าไปในบ้านก็ตาม แต่เมื่อได้รับอนุญาตจากบุตรสาวผู้เสียหาย การกระทำของจำเลยจึงมิใช่การเข้าไปในบ้านผู้เสียหายโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือโดยไม่มีเหตุอันสมควร ทั้งมิใช่เป็นการเข้าไปเพื่อกระทำการใดอันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหาย โดยปกติสุขตามมาตรา ๓๖๒,๓๖๔

อย่างไรก็ตาม หากมีพฤติการณ์ว่าเจ้าของเคยห้ามปรามอย่างเด็ดขาดหลายครั้งว่ามีให้เข้าไปในบ้าน โดยมีการคาดโทษไว้ก่อน ดังนี้ แม้บุตรของเจ้าของบ้านรู้เห็นยินยอมก็ถือว่าเป็นการเข้าไปในเคหสถานโดยไม่มีเหตุอันสมควร (ฎ.๒๗๙/๒๕๓๙,ฎ.๑๒๐๓๑/๒๕๕๖)

- การอนุญาตให้เข้าไปแต่เพียงบางส่วนของเคหสถาน ไม่ได้หมายความว่าจะสามารถเข้าไปทุกส่วนของเคหสถานได้

ฎ. ๒๔๐๗/๒๕๒๗ จำเลยได้รับอนุญาตให้นั่งดูโทรทัศน์ที่ตั้งอยู่ในห้องโถงนอกห้องนอนของผู้เสียหาย จะถือว่าผู้เสียหายอนุญาตให้เข้าไปในห้องนอนไม่ได้ การที่จำเลยเข้าไปจะลี้มตัวลงนอนกับผู้เสียหาย ในขณะที่ผู้เสียหายมาเหล่านอนอยู่ในห้องนอนเวลาตึก ดังนี้ จำเลยมีเจตนาร้ายต่อผู้เสียหาย ในทางผู้สาวเป็นการเข้าไปในเคหสถานในเวลากลางคืนโดยไม่มีเหตุอันสมควร

ข้อสังเกต

- การกระทำเดียวกันในบางลักษณะอาจเข้าองค์ประกอบความผิดทั้งมาตรา ๓๖๒ และ มาตรา ๓๖๔ ได้

ฎ.๘๑๑/๒๕๕๘ จำเลยที่ ๑ เป็นภริยาจำเลยที่ ๒ ซึ่งบ้านมีลักษณะเป็นห้องแถวไม้และใช้ผนังอาคารไม้ทั้งสองด้านร่วมกันกับบ้านสองหลังของโจทก์ร่วม การที่จำเลยทั้งสองว่าจ้าง ช. รือผนังอาคารไม้ทั้งสองด้านโดยพลการ เป็นการร่วมกันเข้าไปในบ้านทั้งสองหลังซึ่งเป็นการอสังหาริมทรัพย์ของโจทก์ร่วมเพื่อการถือครองอสังหาริมทรัพย์นั้นแต่บางส่วน หรือเข้าไปกระทำการใดๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของโจทก์ร่วมโดยปกติสุข เป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๒ และเป็นการเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของโจทก์ร่วมโดยไม่มีเหตุอันสมควรตามมาตรา ๓๖๔ อีกบทหนึ่ง เมื่อจำเลยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป จึงเป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๕ (๒) ประกอบมาตรา ๓๖๒ และมาตรา ๓๖๔ ทั้งยังเป็นการทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งผนังอาคารทั้งสองด้านของโจทก์ร่วม ซึ่งเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยตามมาตรา ๓๕๘ อีกบทหนึ่ง

จำเลยทั้งสองร่วมกันว่าจ้างให้ ช. ซ่อมแซมปรับปรุงบ้านของจำเลยที่ ๑ โดยให้หรือฝากผนังร่วมซึ่งเป็นผนังไม้ทั้งสองด้าน คอยควบคุมดูแลการก่อสร้างอยู่ตลอด และทราบว่าการไม่ฉาบปูนผนังอิฐทางบ้านของโจทก์ร่วม เป็นสาเหตุที่ทำให้มีน้ำรั่วซึมเวลาฝนตก การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นการสมคบร่วมกันกระทำการรื้อผนังอาคารร่วมทั้งสองด้านซึ่งโจทก์ร่วมเป็นเจ้าของรวมด้วย จึงเป็นตัวการร่วมกระทำความผิดตามมาตรา ๘๓ หาใช่เป็นเพียงผู้ใช้ให้ ช. กระทำความผิดตามมาตรา ๘๔ ไม่

เหตุจกกรรจ

เหตุที่ตองรับโทษหนักขึ้นหรือเหตุจกกรรจตามมาตรา ๓๖๕ นี้มิได้เป็นบทบัญญัติไว้เป็นความผิดเฉพาะต่างหาก ดังนั้นการปรับบทลงโทษตองปรับมาตรา ๓๖๒ มาตรา ๓๖๓ หรือมาตรา ๓๖๔ ประกอบด้วย

ฎ.๑๕๕/๒๕๓๒ จำเลยกระทำความผิดตามมาตรา ๓๖๕ (๒) (๓) ประกอบด้วยมาตรา ๓๖๒ เช่นนั้นศาลจะพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๕ โดยมีได้ปรับบทมาตรา ๓๖๒ มาด้วยยอมไม่ถูกต้อง เพราะมาตรา ๓๖๕ มิได้บัญญัติความผิดไว้ชัดแจ้งในตัว

เหตุตามมาตรา ๓๖๕ (๑) นั้น ฟังสังเกตว่าชู้เชียวว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ไม่จำเป็นต้องเป็นการชู้เชียวว่าจะทำการประทุษร้ายในทันใดนั้น

ฎ.๓๙๗๘/๒๕๓๙ จำเลยอ้างว่าผู้เสียหายทิ้งร้างที่ดินไว้ไม่ได้ทำประโยชน์ จึงเข้ายึดถือครอบครองทำนาทุ่ง ทั้งๆที่มีรั้วล้อมและมีสำนักงานและอาคารเก็บรักษาทรัพย์สินอยู่ ผู้ดูแลที่ดินแจ้งให้จำเลยออกจากที่ดิน จำเลยไม่ยอมออกกลับพาพวกใช้อาวุธปืนชู้เชียวให้ผู้ดูแลออกไปจากที่ดิน แสดงให้เห็นถึงเจตนาบังอาจของจำเลยมีความผิดตามมาตรา ๓๖๕ (๑) (๒) ประกอบด้วยมาตรา ๓๖๒ และมาตรา ๓๖๔

ลักษณะ ๑๓ ความผิดเกี่ยวกับศพ

มาตรา ๓๖๖/๑ ผู้ใดกระทำเพื่อสนองความใคร่ของตน โดยการใช้อวัยวะเพศของตน ล้วงล้าอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของศพ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๖/๒ ผู้ใดกระทำอนาจารแก่ศพ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๖/๓ ผู้ใดโดยไม่มีเหตุอันสมควร ทำให้เสียหาย เคลื่อนย้าย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งศพ ส่วนของศพ อัฐิ หรือเถ้าของศพ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๖/๔ ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการดูหมิ่นเหยียดหยามศพ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อพิจารณา

๑. ศพตามมาตรา ๓๖๖/๑ ถึงมาตรา ๓๖๖/๔ นั้น เป็นศพที่มีเจ้าของหรือไม่มีก็ได้ เนื่องจากมิได้บัญญัติว่าต้องเป็นศพของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย อย่างไรก็ตาม กรณีจะเป็นความผิดในลักษณะ ๑๓ นี้ได้ผู้กระทำจะต้องรู้ว่าตนได้กระทำต่อศพ

ฎ.๗๑๔๔/๒๕๔๕ จำเลยข่มขืนกระทำชำเราหญิงที่ตายไปแล้ว โดยคิดว่าหญิงนั้นสลบ ดังนี้ การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๖ เพราะหญิงนั้นตายไปแล้วจึงไม่มีสภาพบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕

คำพิพากษาศาลฎีกานี้เป็นการวินิจฉัยก่อนที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับศพในลักษณะ ๑๓ โดยวินิจฉัยว่าการกระทำของจำเลยไม่ครบองค์ประกอบภายนอกตามมาตรา ๒๗๖ สำหรับปัจจุบันหากจำเลยอ้างต่อผู้ว่ากระทำโดยเข้าใจว่าหญิงนั้นสลบ อันเท่ากับเป็นการเข้าใจว่าหญิงนั้นยังมีชีวิตอยู่ ก็ไม่อาจถือได้ว่าจำเลยกระทำความผิดตามมาตรา ๓๖๖/๑ เนื่องจากจำเลยไม่รู้ถึงข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๕๙ วรรคสอง อันเป็นการขาดเจตนาหรือขาดองค์ประกอบภายในนั่นเอง

๒. ความผิดในลักษณะ ๑๓ หรือความผิดเกี่ยวกับศพนี้เป็นความผิดต่อแผ่นดิน ไม่สามารถยอมความกันได้

๓. ลักษณะสภาพของศพไม่อาจมีการกระทำโดยการข่มขืนได้อยู่ในตัว มาตรา ๓๖๖/๑ จึงมีการแก้ไขถึงองค์ประกอบใหม่ว่าเป็นการกระทำเพื่อสนองความใคร่ของตน โดยการใช้อวัยวะเพศของตนล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของศพ ซึ่งมีลักษณะทำนองเดียวกับความผิดฐานกระทำชำเราตามมาตรา ๒๗๖ และมาตรา ๒๗๗ นั้นเอง อย่างไรก็ตาม ความผิดตามมาตรา ๒๗๖ กลับเป็นความผิดอันยอมความกันได้

๔. การกระทำอนาจารตามมาตรา ๓๖๖/๒ มีความหมายเช่นเดียวกับ
มาตรา ๒๗๘ และมาตรา ๒๗๙ คือ การกระทำที่ไม่สมควรทางเพศ

การที่ใช้สิ่งอื่นหรืออวัยวะส่วนอื่นล้วงล้าอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือ
ช่องปากของศพ แม้จะกระทำเพื่อสนองความใคร่ของตนถือเป็นความผิดตาม
มาตรานี้ มิใช่ความผิดตามมาตรา ๓๖๖/๑

๕. มาตรา ๓๖๖/๓ มีองค์ประกอบความผิดของการกระทำเช่นเดียวกับ
มาตรา ๓๕๘ คือ ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า ทำให้ไร้ประโยชน์ แต่
เพิ่ม “การเคลื่อนย้าย” ทั้งนี้ การกระทำดังกล่าวจะเป็นความผิดต่อเมื่อกระทำ
โดยไม่มีเหตุอันสมควรด้วย ดังนั้น การที่แพทย์ทำการผ่าชันสูตรศพจึงหาอาจมี
ความผิดตามมาตราอื่นไม่

มาตรานี้ไม่ได้คุ้มครองเฉพาะเพียงศพเท่านั้น แต่รวมไปถึงส่วนของศพ
อัฐิ หรือเถ้าของศพด้วย

ฎ.๒๗๙๒/๒๕๖๐ การเคลื่อนย้ายผู้ตายในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ จึงไม่ใช่
การเคลื่อนย้ายศพเพื่อปิดบังการกระทำความผิดหรือเคลื่อนย้ายโดยไม่มีเหตุ
อันสมควรตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๙๙ และมาตรา ๓๖๖/๓

ข้อสังเกต

- การกระทำความผิดฐานนี้ อาจเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามมาตรา ๓๕๘ อีกบทหนึ่ง ซึ่งมีระวางโทษเท่ากัน นอกจากนี้หากมีเจตนาพิเศษเพื่อปิดบังการตายหรือเหตุแห่งการตายก็อาจเป็นความผิดตามมาตรา ๑๙๙ ด้วย

- ระวางโทษของมาตรานี้จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ดังนั้น การกระทำต่อศพกรณีนี้จึงมีโทษหนักกว่ามาตรา ๑๙๙

๖. การดูหมิ่นเหยียดหยามศพตามมาตรา ๓๖๖/๔ เมื่อเปรียบเทียบกับการดูหมิ่นซึ่งหน้าบุคคลตามมาตรา ๓๙๓ จะเห็นได้ว่ามีระวางโทษที่สูงกว่า

การกระทำด้วยวิธีการใดๆ หมายถึง อาจด้วยวิธีใช้วาจา แสดงอากัปกิริยา หรือลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้ เฉพาะที่กระทำต่อศพเท่านั้น ไม่รวมส่วนของศพ อัฐิ หรือเถ้าของศพ